

Det ska vara lätt att jobba rätt!

Hur förebygger vi VRI och bryter smittvägar?

Hanna Wahlqvist hygiensjuksköterska

och

Susanne Stiernstedt hygienläkare

Vårdhygien Stockholm

Nationell kunskapsstyrning

Programområden och samverkansgrupper

Programområden och samverkansgrupper	
Nationella programområden	+
Nationella samverkansgrupper	+

+

+

Nationell kunskapsstyrning

Nationella programområden

Nationellt primärvårdsråd

Nationella samverkansgrupper

NSG data och analys

NSG forskning och life science

NSG läkemedel och medicinteknik

NSG metoder för kunskapsstöd

NSG patientsäkerhet

NSG strukturerad vårdinformation

NSG stöd för utveckling

Nationell arbetsgrupp vårdhygien

Nationell kunskapsstyrning

- Nationell arbetsgrupp vårdhygien, NAG vårdhygien, består av 8 medlemmar: hygienläkare, hygiensjuksköterskor och MAS
- Publikationer
  - Samlade kunskapsstöd inom vårdhygien
  - Vägledning för vårdhygieniskt arbete

Vägledning för vårdhygieniskt arbete

Vägledningen visar hur svensk vård och omsorg kan uppfylla de krav som berör det vårdhygieniska området i de befintliga författningar som rör hälso- och sjukvården och i delar även omsorgen.

Vägledningen är utarbetad av nationell arbetsgrupp vårdhygien på uppdrag av nationell samverkansgrupp patientsäkerhet. Dokumentet har genomgått remisshantering enligt rutin inom nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård.

Vägledning för vårdhygieniskt arbete

- **Syfte:** att utveckla och vägleda det vårdhygieniska arbetet på alla nivåer för en kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård och omsorg
- **Mål:** att bästa kunskap om vårdhygien finns tillgänglig och används i varje möte med patient och brukare

Vägledning för vårdhygieniskt arbete

- **Makronivå:** Huvudman, det vill säga den politiska nämnd som styr över hälso- och sjukvård, tandvård och omsorg i regionen eller kommunen och nämndens tillhörande förvaltning
- **Mesonivå:** Vårdgivare, samt i vissa delar den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS. Verksamhetschef
- **Mikronivå:** Medarbetare och chef på enhetsnivå
- **Individnivå:** Patient, brukare och dess närstående

Områden

1. Handlingsplan för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning

2. Evidensbaserade styrande och stödjande dokument

3. Utbildning och träning

4. Övervakning och registrering av vårdrelaterade infektioner

5. Multimodalt arbetssätt för implementering och systematiskt förbättringsarbete

6. Systematiskt kvalitetsarbete – mätning och uppföljning av strukturer och processer

7. Bemanning, arbetsbelastning och beläggningsgrad

8. Lokaler och utrustning

2. Evidensbaserade styrande och stödjande dokument

Vårdhygien | Vårdgivarguiden
(vardgivarguiden.se)

Vårdhygien |
Kunskapsstyrning vård | SKR
(kunskapsstyrningvard.se)

Regionalt webbibliotek RAG
Vårdhygien

4. Övervakning och registrering av vårdrelaterade infektioner

Definition av VRI

- Infektion som uppkommer hos person under sluten vård eller
- Till följd av åtgärd i form av diagnostik, behandling eller omvårdnad inom övrig vård och omsorg eller
- Som personal som arbetar inom vård och omsorg ådrar sig till följd av sin yrkesutövning

VRI-statistik slutenvård i Region Stockholm

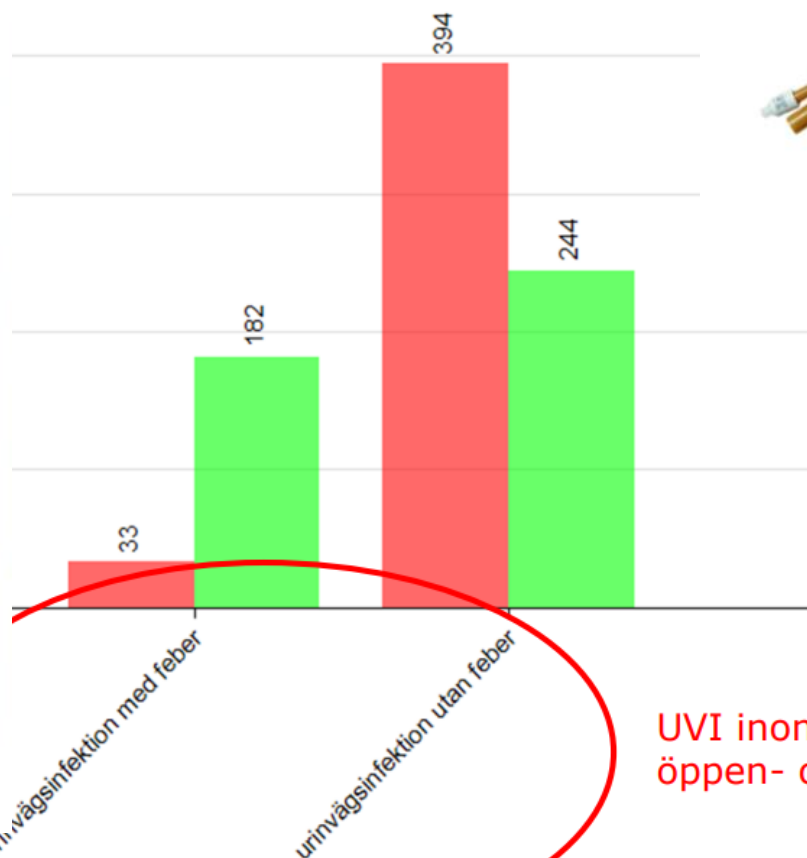
Infektionsverktyget

	2021	2021	2022	2022
Andel (%) vtf med VRI	1 jan - 30 juni	1 juli - 31 dec	1 jan - 30 juni	1 juli - 31 dec
Somatisk vård totalt	4,4	4,4	5,1	5,1
Geriatrisk	7,7	6,7	7,9	6,9
Akutsjukvård	4,1	4,1	4,7	4,7
Psykiatri	-	-	-	0,4

VRI-typ, andel (%) av totalt antal vtf med VRI	K + M	Kvinnor	Män
Pneumoni	12,7	9,7	15,7
UVI med feber	7,3	4,8	9,8
UVI utan feber	12,9	15,3	10,6
Sepsis med okänt fokus	7,5	6,9	8,1
Ytlig postoperativ infektion	11,9	11,2	12,6
Djup postoperativ infektion	7,3	7,9	6,8
Clostridium difficile-infektion	10,7	10,6	10,8
Neutropen feber	2,8	3,0	2,6
Kärlkateterinfektion	1,5	1,4	1,6
Annan VRI	25,2	29,1	21,4

Vårdrelaterad urinvägsinfektion i öppen- och slutenvård på ett akutsjukhus i Region Stockholm

Öppenvård Slutenvård

UUI inom både öppen- och slutenvård

Hur får man en VRI?

- **Exogen** smitta, spridning mellan patienter
- **Endogen** smitta, infektion orsakad av den egna bakteriefloran

VRI kontra smittspridning

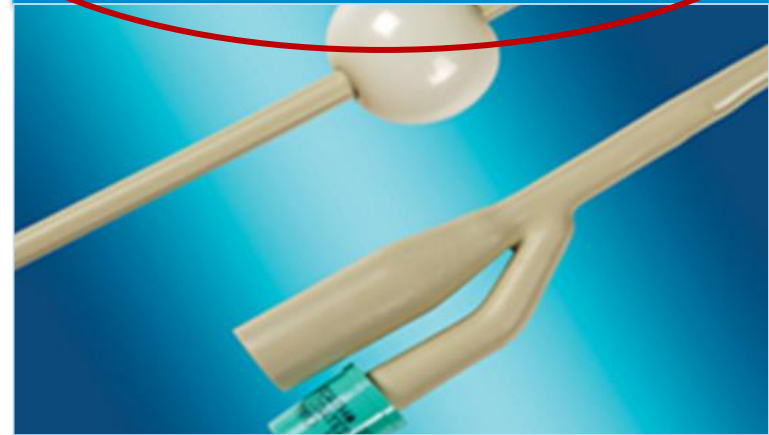
- I Sverige
  - 15 % av VRI orsakade av smittspridning
    - Utbrott (< 5 %)
  - 85 % av VRI relaterade till ingrepp/åtgärder/riskfaktorer

Hur kan jag bidra till att förebygga VRI i öppenvård?

Inhämta kunskap om resultat av mätningar på din arbetsplats:

- PPM-VRI
- PPM-BHK
- Infektionsverktyget
- ECDC, HALT
- ECDC, PPS

Säkerställ rutiner för att hålla antalet riskfaktorer för VRI på lägsta möjliga nivå

8. Lokaler och utrustning

God hygienisk standard enl. HSL

- Vårdhygienisk kompetens
- Vårdlokaler
- Utrustning i vården
- Vårdens organisation och planering

Egenkontroll

- Undersöknings- och behandlingsrum
- Desinfektionsrum

Undersöknings- och behandlingsrum

Fråga	Ja	Delvis	Nej
1 Finns det förutsättningar att följa basala hygienrutiner?			
Tvättställ, vägghängd hållare för flytande tvål, handdesinfektion och pappershanddukar?	☐	☐	☐
Vägghängda: plastförkläden, undersökningshandskar?	☐	☐	☐
Kommentar:			
2 Finns personlig skyddsutrustning?			
Visir och munskydd?	☐	☐	☐
Kommentar:			
3 Finns det förutsättningar att rengöra och desinfektera ytor?			
Fria arbetsytor för att möjliggöra regelbunden rengöring och desinfektion?	☐	☐	☐
Vägghängd hållare för engångstorkdukar och ytdesinfektionsmedel?	☐	☐	☐
Rutin för vem som rengör och desinfekterar patientnära ytor mellan besöken?	☐	☐	☐
Kommentar:			
4 Finns det förutsättningar till förvaring av material för undersökningar? (exempelvis tungspatlar, <u>örontrattar</u>)			
Förvaring i skåp eller låda för att undvika stänkrisk?	☐	☐	☐
Kommentar:			

Hållare torkpapper, papperskorg, tvättställ, handsprit, tvål, plastförkläden, handskar

Engångs torkdukar, ytdesinfektionsmedel, plastförkläden, handskar

Undersöknings- och behandlingsrum

5 Har ni närförråd för förvaring av sterila produkter?

Förvaras sterila produkter skyddat i skåp?

Är det förvarade materialet maximalt för veckobehov?

Kommentar:

6 Skriftliga rutiner:

Finns skriftliga rutiner för genomförande av exempelvis urinkateterbehandling, sårbehandling, rektoskopi och vaccination?

Kommentar:

7 Uppdukning:

Dukas produkter som ska användas vid behandling eller undersökning för varje enskild patient?

Sker hantering av flerdosampuller endast i läkemedelsrum?

Kommentar:

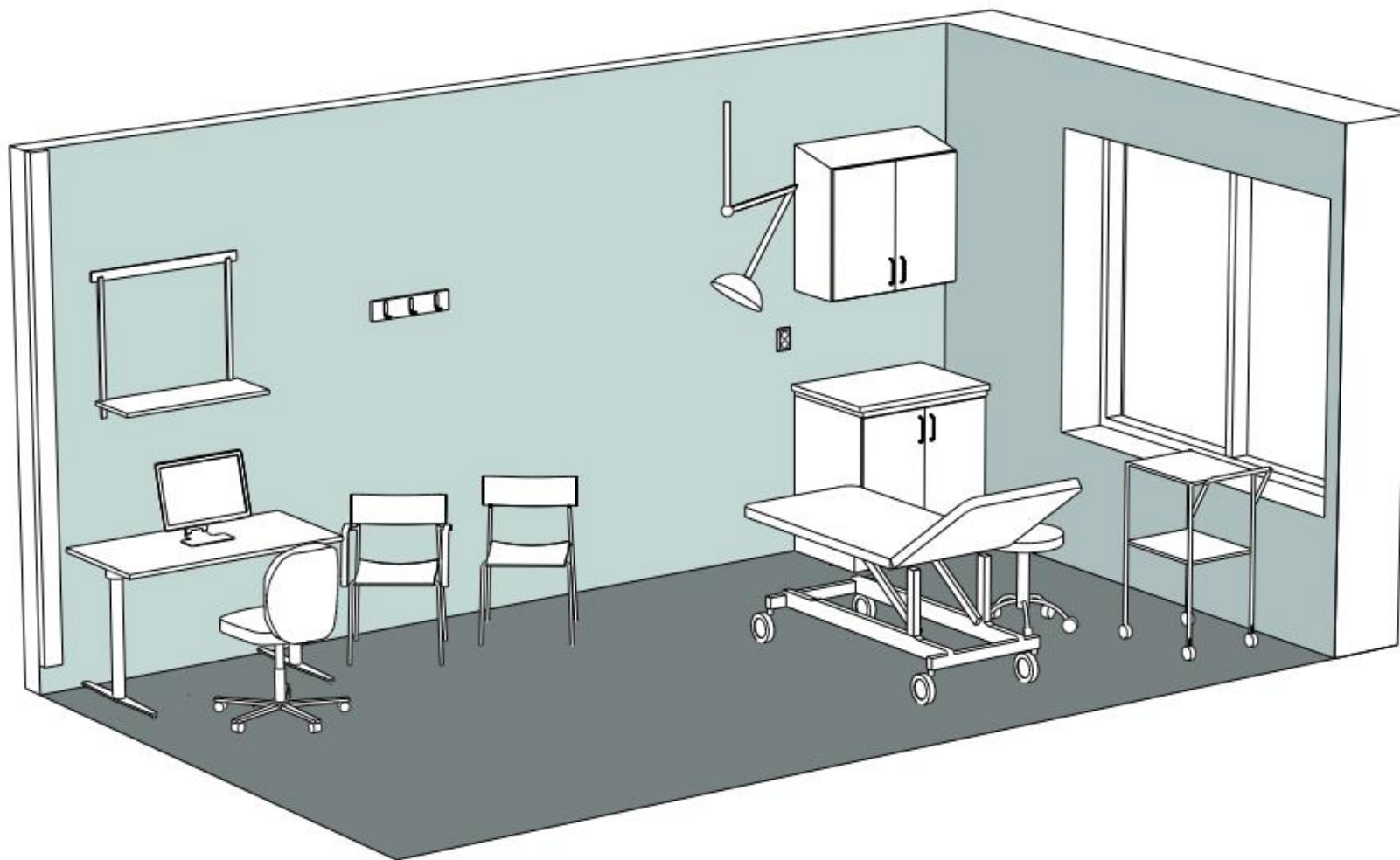
8 Smittsamma patienter:

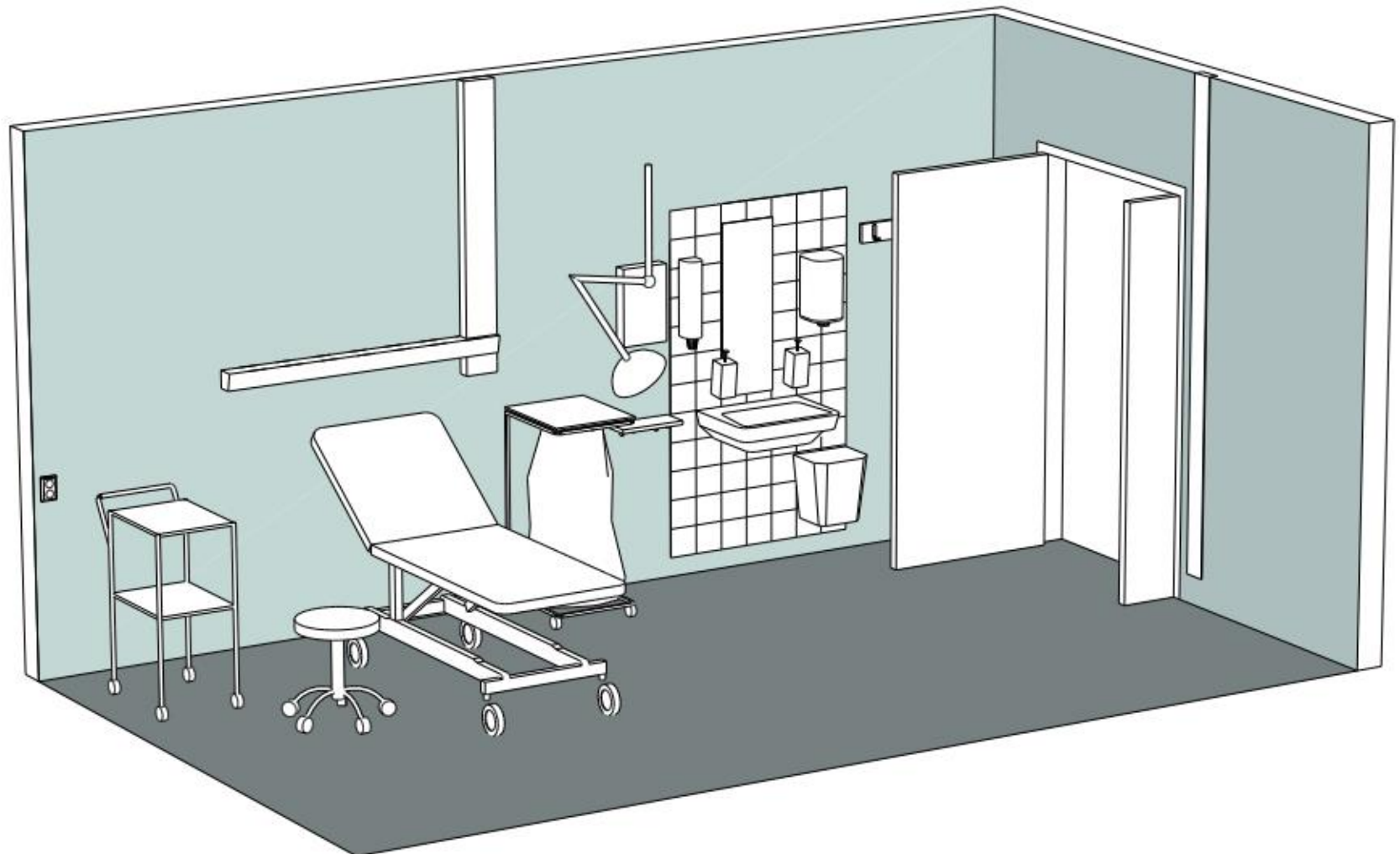
Finns rum med egen ingång för misstänkt smittsamma patienter?

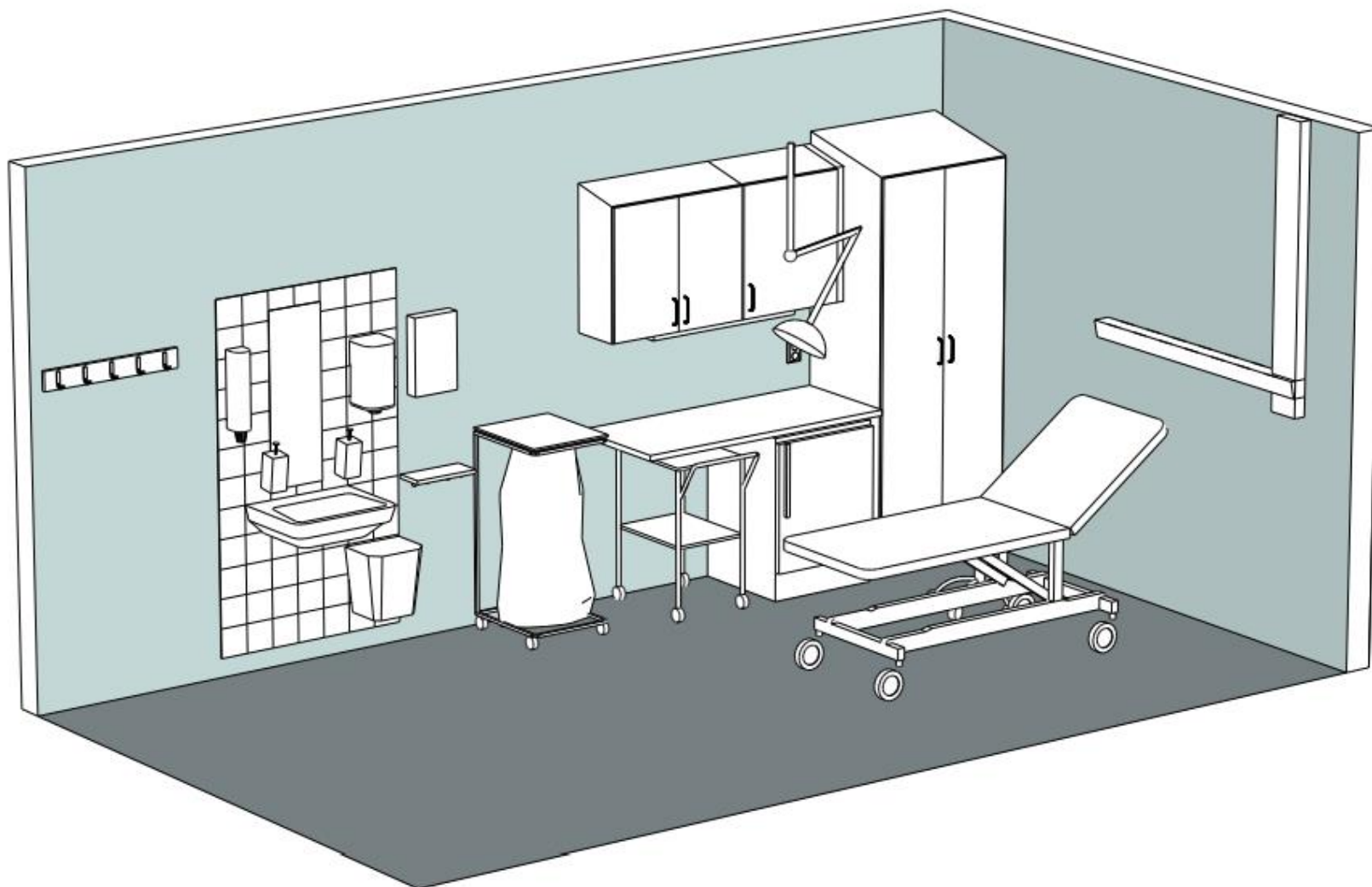
Kommentar:

Undersökningsrum, försök att ha skåp/lådor för medicintekniska produkter

Skrivbordplatser separerade från undersökningsrum, en möjlighet

Expedition där patienter inte vistas

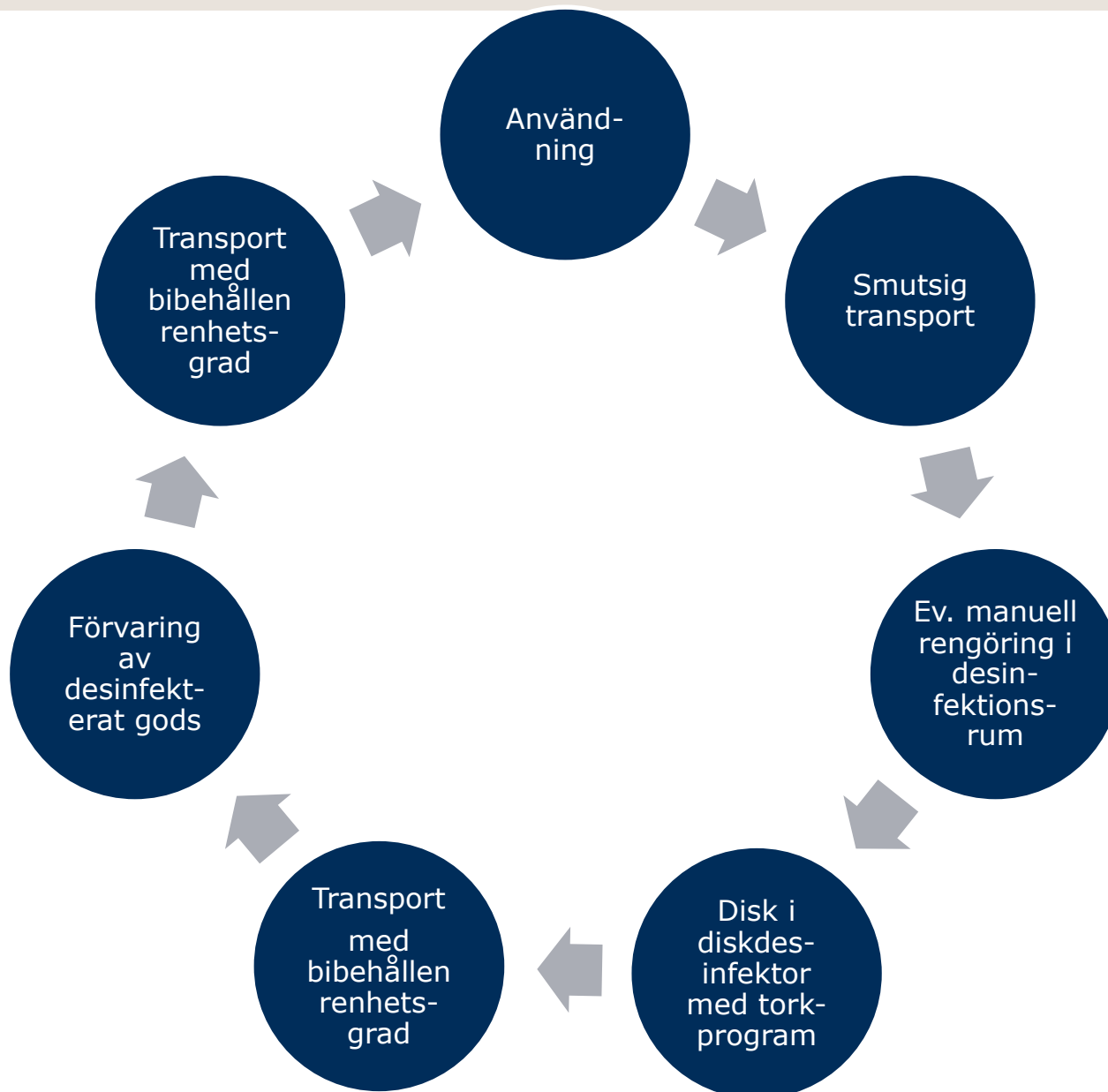

Desinfektionsrum

Fråga	Ja	Delvis	Nej
1. Finns det förutsättningar att följa basala hygienrutiner?			
Tvättställ, vägghängd hållare för flytande tvål, handdesinfektion och pappershanddukar?	☐	☐	☐
Vägghängda: plastförkläden, undersökningshandskar?	☐	☐	☐
Kommentar:			
2. Personlig skyddsutrustning:			
Finns visir?	☐	☐	☐
Kommentar:			
3. Finns det förutsättningar att rengöra och desinfektera ytor?			
Fria arbetsytor för att möjliggöra regelbunden rengöring och desinfektion?	☐	☐	☐
Vägghängd hållare/hylla för engångstorkdukar och ytdesinfektionsmedel?	☐	☐	☐
Rengörs och desinfekteras arbets- och tagytorna dagligen samt vid behov?	☐	☐	☐
Kommentar:			
4. Spol- och diskdesinfektor:			
Görs egenkontroller enligt checklista?	☐	☐	☐
Görs årskontroller?	☐	☐	☐
Desinfekteras händerna innan urlastning ur desinfektor?	☐	☐	☐
Förvaras produkter rengjorda i diskdesinfektorn i förråd utanför desinfektionsrummet?	☐	☐	☐
Kommentar:			
5. Rummets utformning:			
Är det tydligt vad som är ren och smutsig yta?	☐	☐	☐
Undviker ni förvaring av förbrukningsartiklar som inte ska användas i desinfektionsrummet?	☐	☐	☐
Har rummet flera funktioner, beskriv nedan?	☐	☐	☐
Kommentar:			

Spoldesinfektor

- tömmer
- sköljer
- rengör
- desinfekterar

Diskdesinfektor

- sköljer
- rengör
- desinfekterar höggradigt

område för gesso.

Checklista desinfektionsrum med enbart spoldesinfektor:

- spoldesinfektor
- diskbänk
- plats för förvaring av rent gods (bäcken, urinflaskor, handfat etc.) liksom rengöringsmedel och dylikt
- sopsäck och smutsvättsäck
- tvättställ med tillhörande utrustning
- vägghängd hållare för handskar, engångsförkläde/skyddsrock, plats för visir och ytdesinfektionsmedel
- eventuellt kylskåp
- urinbehållarskåp vid behov av urinsamling
- plats för förvaring av städutrustning för desinfektionsrummet och ev. för akutstädning
- golvbrunn
- om källsortering ska ske måste rummet dimensioneras för detta

Checklista desinfektionsrum som har diskdesinfektor:

- spol- och diskdesinfektor
- diskbänk
- plats för förvaring av rent gods (bäcken, urinflaskor, handfat etc.) liksom rengöringsmedel och dylikt
- sopsäck och smutsvättsäck
- tvättställ med tillhörande utrustning
- vägghängd hållare för handskar, engångsförkläde/skyddsrock, plats för visir och ytdesinfektionsmedel
- eventuellt kylskåp
- urinbehållarskåp vid behov av urinsamling
- plats för förvaring av städutrustning för desinfektionsrummet och ev. för akutstädning
- golvbrunn

Autoklav - steriliserar

Förutsättningar för att kunna tillverka sterila produkter

Sterilcentralens zoner:

diskrum – oren zon

Packrum – ren zon (max 100CFU i luften)

Sterilförråd – ren zon

- Lokaler för orent gods ska separeras från lokaler för omhändertagande och bearbetning av rent gods
- Med diskdesinfektorer och autoklaver av genomgångstyp fås naturligt flöde av gods och separering av lokaler inom enheten
- Sterilteknisk enhet ska byggas som en sammanhållen enhet som inte är genomgångslokal för andra verksamheter.
- När vi reprocessar av sterilt gods tar verksamhetschef på sig ansvaret för processen enligt läkemedelsverket

Till sterilteknisk enhet ska följande höra/beaktas:

- mottagningslokal för orent gods och anslutande inlastningsutrymme för diskdesinfektorer
- rent rum/yta för utlastning, avsyning, materialvård och förpackning för sterilisering
- utrymme för autoklaver och utlastning
- förråd för sterilgods
- utrymme för utlämning av sterilgods
- lokal för mottagning av gods förpackat/oförpackat från andra avdelningar/mottagningar m m
- eventuellt lokal/utrymme för mottagning av låneinstrument
- lokal för avemballering och mottagning av gods i transportförpackning
- interna förråd
- expeditioner
- omklädningsrum för personal
- Diskdesinfektorer och autoklaver alstrar buller och värme, vilket ställer krav på ventilation och ljuddämpning. God belysning är nödvändig för granskning av produkternas renhet.

Sterila instrument på VC

- Engångsinstrument?
- Flergångsinstrument som rengörs, diskas i diskdesinfektor och skickas till certifierad sterilteknisk enhet?
- Möjlighet att utföra hela processen på plats?

Det ska vara lätt att jobba rätt!

- Kunskap om styrande/ stödjande dokument, lagar och regler
- Känna till sina vårdrelaterade infektioner och hur de kan förebyggas
- Förutsättningar i lokaler och utrustning